

VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS DĖL VILNIAUS MIESTO SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJOS 2020–2024 METŲ STRATEGIJOS IR JOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANO 2020 METAMS PATVIRTINIMO

2020 m. balandžio d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo 2007 m. balandžio 3 d. nutarimu Nr. X-1070 „Dėl Psichikos sveikatos strategijos patvirtinimo“ patvirtinta Psichikos sveikatos strategija, Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 „Dėl Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programos patvirtinimo“ patvirtinta Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programa ir 2015 m. gruodžio 17 d. pasirašytu Vilniaus miesto savivaldybės savižudybių prevencijos memorandumu, Vilniaus miesto savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

Patvirtinti pridedamus:

1. Vilniaus miesto savižudybių prevencijos 2020–2024 metų strategiją.
2. Vilniaus miesto savižudybių prevencijos 2020–2024 metų strategijos įgyvendinimo priemonių planą 2020 metams.

Mero pavaduotojas

Vytautas Mitalas

PATVIRTINTA

Vilniaus miesto savivaldybės tarybos

2020 m. d.

sprendimu Nr.

VILNIAUS MIESTO SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJOS 2020–2024 METŲ STRATEGIJA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Lietuvoje bei Europoje pastaruoju metu savižudybių problematikai skiriama vis daugiau dėmesio. Lietuvos Respublikos Seimas 2007 m. balandžio 3 d. nutarimu Nr. X-1070 „Dėl Psichikos sveikatos patvirtinimo“ patvirtino nacionalinę Psichikos sveikatos strategiją. Europos Komisija 2008 m. birželio 13 d. patvirtino paktą „Psichikos sveikatai ir gerovei“. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2011 m. liepos 13 d. nutarimu Nr. 888 „Dėl Psichikos sveikatos strategijos įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“ patvirtino Psichikos sveikatos įgyvendinimo 2011–2014 metų tarpinstitucinį veiklos planą, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. V-1331 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. liepos 16 d. įsakymo Nr. V-815 „Dėl Sveikatos netolygumų mažinimo Lietuvoje 2014–2023 m. veiksmų plano patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtinti pakeitimai, kuriais Valstybinis psichikos sveikatos centras, Vilniaus universitetas, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas įpareigoti parengti pirminės sveikatos psichikos centrų pagalbos po mėginimo nusižudyti algoritmą ir išmokyti gydytojus psichiatrius, psichologus, dirbančius rajonuose, jį taikyti, atlikti Lietuvos gyventojų bandymų nusižudyti ir suteiktos medicinos pagalbos vertinimą ir jos pagrindu parengti medicinos pagalbos teikimo metodiką bei paslaugų kokybės vertinimo ir stebėsenos sistemą, taip pat, siekiant užtikrinti efektyvią ir profesionalią medicinos pagalbą bandžiusiems nusižudyti asmenims, sveikatos priežiūros įstaigose, parengti integralių psichikos sveikatos priežiūros paslaugų asmenims, bandžiusiems nusižudyti ir patyrusiems kitas krizines situacijas, teikimo protokolus, algoritmus, metodikas ir kt., apmokyti medicinos personalą teikti efektyvią pagalbą savižudybių ir kitų krizinių situacijų atvejais 5 krizių intervencijos centruose (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje), parengti savižudybių prevencijai palankias visuomenės nuostatas formuojančią visuomenės švietimo programą, skirtą visuomenės sveikatos biurų bei psichikos sveikatos centrų specialistams.

Lietuvos Respublikos Seimas 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 „Dėl Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programos patvirtinimo“ patvirtino Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programą, kurioje pabrėžiama, kad yra būtina spręsti savižudybių problemą Lietuvoje. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. vasario 9 d. Nr. V-213 įsakymu patvirtintas Psichikos sveikatos strategijos įgyvendinimo ir savižudybių prevencijos veiksmų planas 2016–2020 metams, kuriame numatytos savižudybių prevencijos priemonės.

Savižudybių našta priklauso ne tik sveikatos priežiūros paslaugų sektoriui – tai kompleksinis ir labai daug gyvenimo sričių apimantis reiškinys. Todėl norint sėkmingai dirbti šioje srityje šalys turėtų skatinti tarpžinybinį bendradarbiavimą įvairiais lygmenimis ir siekti kompleksinio įvairių sričių specialistų veiksmų koordinavimo.

Vilniaus miesto savivaldybėje 2015 m. gruodžio 17 d. Vilniaus miesto savivaldybės meras, biudžetinė įstaiga Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, viešoji įstaiga Vilniaus miesto psichikos sveikatos centras, viešoji įstaiga Antakalnio poliklinika, viešoji įstaiga Centro poliklinika, viešoji įstaiga Karoliniškių poliklinika, viešoji įstaiga Naujininkų poliklinika, viešoji įstaiga Naujosios Vilnios poliklinika, viešoji įstaiga Šeškinės poliklinika, viešoji įstaiga Grigiškių sveikatos priežiūros centras, viešoji įstaiga Greitosios medicinos pagalbos stotis, viešoji įstaiga Vilniaus miesto klinikinės ligoninės Antakalnio filialas, Asociacija „Artimiams“, paramos fondas „Jaunimo linija“, viešoji įstaiga „Vaikų linija“, Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto Klinikinės ir organizacinės psichologijos katedra, Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Psichiatrijos klinika, Lietuvos psichiatrų asociacija, biudžetinės įstaigos Valstybinio psichikos sveikatos centro Savižudybių prevencijos biuras, viešoji įstaiga Respublikinė Vilniaus psichiatrijos ligoninė, viešoji įstaiga Respublikinė Vilniaus universitetinė ligoninė, Vilniaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas, Vilniaus arkivyskupijos Caritas, viešoji įstaiga Krizių įveikimo centras, biudžetinė įstaiga Bendrasis pagalbos centras, Lietuvos studentų sąjunga, Higienos institutas, Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Vilniaus apskrities priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba pasirašė Vilniaus miesto savižudybių prevencijos memorandumą.

Vilniaus miestas turi visas galimybes užtikrinti didesnę šių organizacijų ir specialistų veiklos koordinavimą ir siekti, kad savižudybių prevencija taptų efektyvesnė. Memorandumu įsipareigojama siekti, kad savižudybių rodiklis Vilniaus mieste neviršytų 10/100 tūkst. gyventojų, ir tikimasi, kad Vilnius gali tapti efektyviai veikiančios savižudybių prevencijos pavyzdžiu kitoms šalies savivaldybėms. Vilniaus miesto savivaldybė, pasirašydama memorandumą, įsipareigojo finansuoti savižudybių prevencijos veiklas. Siekdama įgyvendinti įsipareigojimus bei mažinti savižudybių rodiklį, Vilniaus miesto savivaldybės taryba 2016 m. balandžio 19 d. sprendimu Nr. 1-414 patvirtino Vilniaus miesto savižudybių prevencijos 2016–2019 metų strategiją ir jos įgyvendinimo priemonių planą 2016 metams. Tai buvo pirma Lietuvoje savižudybių prevencijos strategija, kurios pagrindinis tikslas – sukurti tvarią tarpsektorinę savižudybių prevencijos sistemą ir kuri užtikrintų kokybiškų paslaugų teikimą ketinantiems žudyti, mėginusiems nusižudyti asmenims bei nusižudžiusiųjų artimiesiems.

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. gegužės 10 d. įsakymu Nr. 30-1073 patvirtintas Vilniaus miesto savivaldybės savižudybių rizikos valdymo algoritmas. Algoritmas nustato pagalbos teikimo ir koordinavimo veiksmų seką asmenims, atsidūrusiems savižudybės rizikoje, Vilniaus mieste.

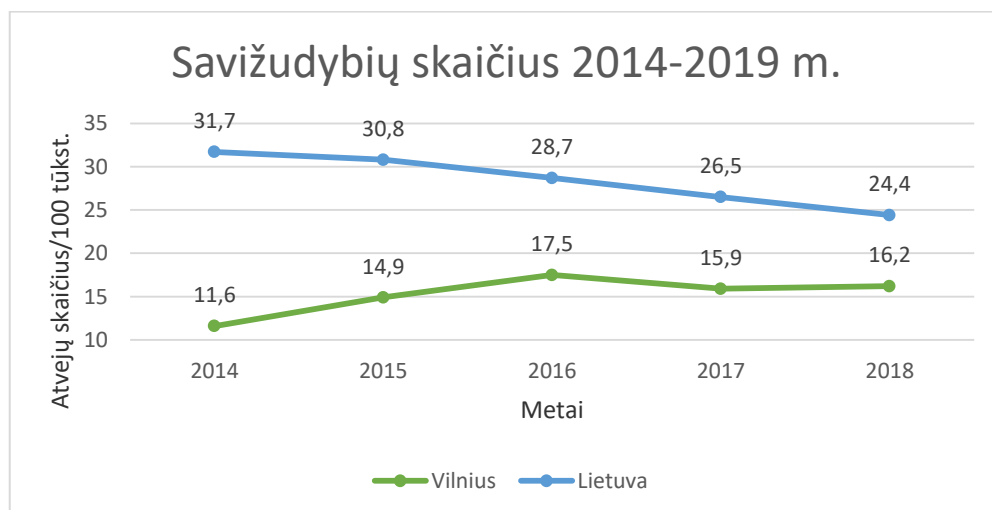
II SKYRIUS

ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ

Savižudybių skaičius – vienas iš svarbiausių rodiklių, rodančių visuomenės psichikos sveikatos būklę. Lyginant su kitomis Europos Sąjungos šalimis Lietuvoje vis dar išlieka didžiausias savižudybių skaičius.

Savižudybių statistika dėl socialinio patogumo ar stigmos gali neatspindėti realios situacijos, nes po transporto įvykių ar neaiškaus ketinimo ar neaiškiomis mirties priežastimis gali slėptis ir suicidiniai atvejai.

Vilniaus miesto mirčių dėl savižudybių rodiklis 2014–2018 m. pateikiamas šiame grafike

Analizuojant savižudybių skaičiaus pokyčius Vilniaus mieste, remtasi Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registro duomenimis. Vilniaus mieste trejus metus iš eilės (2016–2018 m.) stebimas panašus vyrų (50,8 proc.) ir moterų (49,2 proc.) bandymų žudyti skaičius, tačiau nusižudė daugiau vyrų – 76,4 proc. Vilniaus mieste 2018 metais bandė žudyti 300 asmenų. Analizuojant statistinius duomenis pagal žudymosi būdą, tokių asmenų, kurie bandė žudytis su 303, kadangi tas pats asmuo bandė žudyti pakartotinai skirtingais būdais. Tokiu atveju asmuo pateko į skirtingas traumos aplinkybes. Bandžiusių žudyti asmenų skaičius pagal lytį skiriasi nežymiai: 154 vyrai ir 149 moterys.

Lietuvoje savižudybių skaičius 2018 metais (24,38 atv./100 000 gyventojų) nors ir pradėjo mažėti, vis dar yra vienas didžiausių Europoje. Vilniaus mieste 2018 metų savižudybių rodiklis siekė 16,19 atv./100 000 gyventojų. Daugiausia žudėsi vyresnio amžiaus vyrai. Pagal lytį ir amžių iš 89 nusižudžiusių 2018 metais Vilniaus miesto gyventojų didžiąją daugumą sudarė vyrai – jų buvo 68, o moterų – 21. Lyginant duomenis pagal amžiaus grupes nustatyta, kad daugiausia nusižudė 50–59 metų ir 60–69 metų amžiaus gyventojų.

Per 2016–2019 m. (I pusmetį) Vilniaus miesto gyventojams fiksuoti 6854 ambulatorinio arba stacionarinio gydymo epizodai dėl tyčinio savęs žalojimo ar dėl su savižudybe susijusių būklių (savižalos padariniai, buvęs savižalos epizodas, mintys apie savižudybę).

Pirminės psichikos sveikatos paslaugos teikiamos gyventojams, prisirašiusiems prie psichikos sveikatos centro. Paslaugas teikia specialistų komandos (suaugusiųjų psichiatras, vaikų ir paauglių psichiatras, socialinis darbuotojas, psichologas, psichikos sveikatos slaugytojas). Prisirašiusiems gyventojams turi būti užtikrinama visų amžiaus grupių asmenų psichikos sveikatos priežiūra bei priklausomybės ligų gydymo paslaugos. Maksimalus aptarnaujamų gyventojų skaičius kiekvienam komandos nariui yra 17 000.

Valstybinio psichikos sveikatos centro duomenimis, 2019 m. pirminės psichikos sveikatos priežiūros paslaugas Vilniaus mieste teikė net 21 asmens sveikatos priežiūros įstaiga: viešoji įstaiga Antakalnio poliklinika, viešoji įstaiga Karoliniškių poliklinika, viešoji įstaiga Lazdynų poliklinika, viešoji įstaiga Naujosios Vilnios poliklinika, VšĮ Centro poliklinika, VšĮ Vytenio pirminės asmens sveikatos priežiūros centras, viešoji įstaiga Šeškinės poliklinika, viešoji įstaiga Naujininkų poliklinika, viešoji įstaiga Vilniaus rajono centrinė poliklinika, viešoji įstaiga Justiniškių šeimos gydytojų kabinetas, viešoji įstaiga Vilniaus psichoterapijos ir psichoanalizės centras, viešoji įstaiga Žirmūnų psichikos sveikatos centras, uždaroji akcinė bendrovė Žvėryno klinika, uždaroji akcinė

bendrovė Vilniaus sveikatos namai, viešoji įstaiga VU ligoninės Santariškių klinikų Šeimos medicinos centras, viešoji įstaiga Antakalnio psichiatrijos konsultacijų centras, viešoji įstaiga Vilniaus miesto klinikinės ligoninės Antakalnio filialas, Vidaus reikalų ministerijos Medicinos centras, uždaroji akcinė bendrovė Medicinos paslaugų centras, uždaroji akcinė bendrovė Saulėtekio klinika, uždaroji akcinė bendrovė InMedica, uždaroji akcinė bendrovė MediCA klinika.

Specializuotos ambulatorinės ir stacionarinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugos Vilniaus miesto gyventojams teikiamos Savivaldybei pavaldžiam Vilniaus miesto psichikos sveikatos centre. Šiame centre nuo 2016 m. balandžio 1 d. veikia Savižudybių prevencijos skyrius. Tokios paslaugos teikiamos Sveikatos apsaugos ministerijai pavaldžiose įstaigose: Vilniaus Respublikinėje psichiatrijos ligoninėje, vaikams ir paaugliams – Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų Vaikų ligoninės Vaiko raidos centre ir Vilniaus Respublikinės psichiatrijos ligoninėje.

Skubi anoniminė pagalba teikiama VŠĮ Antakalnio poliklinikoje ir Krizių įveikimo centre darbo dienomis, o VŠĮ Centro poliklinikoje pagalba teikiama visą parą. Skubią psichologinę pagalbą užtikrina psichikos sveikatos centrai, prie kurių asmenys yra prisirašę. Psichologinę pagalbą teikia ir nevyriausybinės organizacijos (paramos fondas „Jaunimo linija“, viešoji įstaiga „Vaikų linija“, „Vilties linija“, „Pagalbos moterims linija“, „Linija Doverija“, „Sidabrinė linija“), viešoji įstaiga Krizių įveikimo centras. Asociacija „Artimiesiems“ teikia savitarpio pagalbą grupėse, kuriose teikiamos paslaugos nusižudžiusiųjų artimiesiems (Artimiesiems.lt).

Vilniaus miesto savivaldybės taryba 2016 m. balandžio 19 d. sprendimu Nr. 1-414 „Dėl Vilniaus miesto savižudybių prevencijos 2016-2019 metų strategijos ir jos įgyvendinimo priemonių plano 2016 metams tvirtinimo“ patvirtino Vilniaus miesto savižudybių prevencijos 2016-2019 metų strategiją (toliau – Strategija). Šios Strategijos pagrindinis tikslas buvo sukurti tvarią tarpsektorinę savižudybių prevencijos sistemą, kuri užtikrintų kokybiškų psichikos sveikatos paslaugų teikimą ketinantiems žudyti, mėginusiems nusižudyti asmenims bei nusižudžiusiųjų artimiesiems.

Savižudybių prevencijos 2016–2019 metų strategijos įgyvendinimas pradėtas nuo esamos situacijos analizės, buvo kuriamas savižudybių rizikos valdymo algoritmas, atliktas mokymo programų vertimas bei adaptavimas, vyko specialistų mokymai.

Patvirtintas Vilniaus miesto savivaldybės savižudybių rizikos valdymo algoritmas nustatė pagalbos teikimo ir koordinavimo veiksmų seką asmenims, patiriantiems savižudybės riziką, Vilniaus mieste. Vadovaujantis šiuo algoritmu 15 Vilniaus miesto savivaldybei pavaldžių asmens sveikatos priežiūros įstaigų pasitvirtino savižudybių atvejo vadybos modelio tvarkos aprašus bei pradėjo dirbti atsakingi asmenys.

Įgyvendinant Vilniaus miesto savižudybių prevencijos 2016–2019 metų strategijos įgyvendinimo priemonių kasmetinius planus daugiausia dėmesio skirta savižudybių prevencijos mokymams *safeTALK* ir ASIST, kurie padeda „vartininkams“ išmokti atpažinti savižudybės rizikos ženklus ir suteikti asmenims žinių, kur ir kaip kreiptis pagalbos. Per šį laikotarpį *SafeTALK* apmokyta apie 4339 asmenys, ASIST – apie 1527 specialistai.

2017 m. į lietuvių kalbą išverstas ir išleistas Bendradarbiavimu grįsto savižudybės rizikos vertinimo ir valdymo metodo (CAMS) vadovas bei surengti CAMS mokymai. CAMS – tai specializuotas pagalbos ketinantiems nusižudyti asmenims modelis, kuriame aprašyta, kaip efektyviai ir bendradarbiaujant su pačiu asmeniu įvertinti savižudybės riziką, sudaryti tolesnės pagalbos planą ir jį taikyti siekiant užkirsti kelią savižudybei. Jis efektyviai taikomas tiek stacionare, tiek ambulatoriškai. Buvo apmokyti 195 specialistai.

2016 m. vyko trumpalaikės terapijos po bandymo žudytis programos (ASSIP) mokymo ciklai, kuriuose dalyvavo 12 specialistų iš 7 asmens sveikatos priežiūros įstaigų. ASSIP programa padeda žmogui suvokti, kaip ateinama iki mėginimo nusižudyti, išmokti atpažinti savo savižudybės riziką ir užkirsti kelią tolesniems mėginimams nusižudyti bei padeda išsikelti tikslus, ką būtų svarbu pakeisti siekiant sumažinti savižudybės riziką. Šiuo metu ši terapija taikoma VŠĮ Vilniaus miesto psichikos sveikatos centre, VŠĮ Antakalnio poliklinikoje, VŠĮ Centro poliklinikoje, VŠĮ Lazdynų poliklinikoje.

Vilniaus miesto savivaldybė 2018–2019 m. vykdė dviejų mokslškai pagrįstų psichoterapijos metodų, skirtų teikti pagalbą asmenims, turintiems ilgalaikių su savižudybe susijusių sunkumų ir asmenybės sutrikimų, mokymus ir supervizijas – mentalizacija grįstos terapijos (MBT) ir dialektinės elgesio terapijos (DBT) – mokymus bei supervizijas. Dialektinės elgesio terapijos taikymo išmoko 25 specialistai, dirbantys su ribinio tipo asmenybės sutrikimą turinčiais asmenimis, o mentalizacija grįstos terapijos – 40 specialistų.

Vykdant Vilniaus miesto savižudybių prevencijos 2016–2019 metų strategijos vieną iš priemonių, kasmet organizuota tarptautinė konferencija. Į konferenciją iš įvairių šalių (JAV, Šveicarijos, Airijos, Japonijos, Danijos, Norvegijos) buvo kviečiami lektoriai, kurie dalijosi patirtimi savižudybių prevencijos srityje, pristatė savižudybių prevencijos programas. Konferencijoje dalyvavo Vilniaus ir Lietuvos miestų psichologai, psichiatrai, socialiniai darbuotojai, slaugytojai ir kiti specialistai, dirbantys su savižudiškų ketinimų turinčiais asmenimis. Kiekvienais metais konferencijoje dalyvavo apie 500 dalyvių.

Vilniaus miesto savivaldybė 2017–2019 metais rėmė skubios psichologinės pagalbos bei savitarpio pagalbos grupės nusižudžiusiųjų artimiesiems teikimą. Po artimojo savižudybės, suteikta 575 individualios psichologo konsultacijos artimiesiems.

Vienas iš Strategijos tikslų buvo skleisti informaciją apie savižudybių prevenciją Vilniaus miesto gyventojams. Siekiant įgyvendinti šį tikslą 2017 m. sukurta interneto svetinė www.tuesi.lt. 2018 m. ši interneto svetainė bendru susitarimu perduota Sveikatos apsaugos ministerijai. 2016–2017 m. Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras parengė ir išplatino lankstinukus ir plakatus „Tu nesi vienas“, kuriuose teikiami kontaktai ir informacija dėl papildomos pagalbos Vilniaus mieste. Plakatai ir lankstinukai yra išplatinti sveikatos priežiūros įstaigoms, Lietuvos kariuomenei, Vilniaus universitetui, Vilniaus arkivyskupijos Caritui ir kitoms Vilniaus miesto savižudybių prevencijos memorandumą pasirašiusioms institucijoms. Lankstinukus policijos pareigūnai, registruodami mirties faktą, papildomai platino artimiesiems.

Siekiant įvertinti Vilniaus miesto savižudybių prevencijos 2016–2019 metų strategijos priemonių efektyvumą, Strategijos įgyvendinimo metu, kasmet atlikti moksliniai tyrimai „Suaugusiųjų ir vaikų savižudybių įvykusių Vilniaus mieste atvejų analizė“. Mokslinius tyrimus atliko Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto Psichologijos instituto Suicidologijos tyrimų centras. Suicidologijos tyrimų centras analizėje teikė apibendrintus tyrimo rezultatus apie Vilniaus mieste įvykusias savižudybes, gautą ar negautą, bet buvusią reikalingą, sistemine pagalbą nusižudžiusiems asmenims bei jų artimiesiems, pateiktos išvados apie savižudybių prevencijos sistemos funkcionavimą ir rekomendacijos, kaip tobulinti sistemą.

III SKYRIUS STRATEGIJOS TIKSLAI

Vilniaus miesto savižudybių prevencijos 2020–2024 metų strategijos tikslai yra pagrindinis ir tolimasis.

Pagrindinis tikslas – užtikrinti tarpsektorinio bendradarbiavimo savižudybių prevencijos srityje tęstinumą, užtikrinant kokybiškų psichikos sveikatos paslaugų teikimą ketinantiems žudyti ar mėginusiems nusižudyti asmenims bei nusižudžiusių artimiesiems.

Tolimasis strategijos tikslas – siekti, kad savižudybių rodiklis Vilniaus mieste neviršytų 10 atvejų 100 tūkstančių gyventojų.

IV SKYRIUS STRATEGIJA

Tikslas	Priemonė
1. Užtikrinti kompleksinės pagalbos teikimą ir savižudybių prevencijos sistemos veikimą	1.1. Tobulinti savižudybių prevencijos Vilniaus mieste atvejo vadybos modelį, siekiant toliau stiprinti pagalbos teikimo tęstinumą.
	1.2. Sukurti krizių valdymo planą sveikatos priežiūros įstaigose
	1.3. Tęsti mokymo programas asmenims, kurie pirmieji susiduria su savižudybės rizikos asmenimis, kurių metu įgytos žinios leistų atpažinti savižudybės rizikos ženklus, įvertinti riziką bei efektyviai į ją reaguoti.
	1.4. Reguliarus savižudybių rizikos valdymo rodiklių rinkimas ir analizė.
	1.5. Stiprinti savižudybių prevencijos priemones vyresnio amžiaus žmonių grupei
2. Sukurti nuoseklią informacijos viešinimo strategiją ir skleisti informaciją apie savižudybių prevenciją Vilniaus miesto gyventojams.	2.1. Socialinės kampanijos koncepcijos kūrimas.
	2.2. Socialinės kampanijos viešinimo veiksmai.
	2.3. Masiniai renginiai, skirti atkreipti visuomenės dėmesį į savižudybių problemą bei paskatinti kreiptis pagalbos, informuoti apie savižudybių prevencijos veiklas.
3. Sukurti tvarią sistemą, kuri užtikrintų kokybiškas psichikos sveikatos paslaugas turintiems suicidinių minčių ar ketinantiems žudyti, mėginusiems nusižudyti asmenims bei nusižudžiusių artimiesiems.	3.1. Vilniaus mieste veikiančios psichikos sveikatos paslaugas teikiančios įstaigos ir organizacijos turi užtikrinti, kad krizinėje situacijoje kiekvienas Vilniaus miesto gyventojas galėtų gauti skubią pirminę psichologinę ir (ar) psichiatrinę pagalbą nemokamai ir be išankstinės konsultacijos.
	3.2. Skubios psichologinės pagalbos įvykio

	vietoje užtikrinimas. Anoniminės psichologinės pagalbos prieinamumo užtikrinimas.
	3.3. Proaktyvių pagalbos priemonių užtikrinimas nusižudžiusių asmenų artimiesiems ir pagalbos stiprinimas asmenims, turintiems savižudybės krizėje esančių artimųjų.
	3.4. Tęsti specializuotų, mokslškai pagrįstų terapijų, skirtų sumažinti savižudybės riziką, plėtrą.
	3.5. Siekti tolesnio psichologinių ir psichiatrinių paslaugų teikimo vyrams turintiems su savižudybe susijusių sunkumų didėjimo.
4. Stiprinti Savivaldybės institucijų ir įstaigų, įmonių, nevyriausybinių organizacijų ir partnerių kompetencijas savižudybių prevencijos srityje.	4.1. Tobulinti kompetenciją savižudybių prevencijos srityje ir įgyti žinių ir įgūdžių darbui su aukštos suicidinės rizikos pacientais.
	4.2. Nuolat vertinti, analizuoti savižudybių prevencijos sistemos funkcionavimą.
	4.3. Stebėti Vilniaus miesto savižudybių prevencijos 2020–2024 metų strategijos priemonių plano įgyvendinimą.

V SKYRIUS STRATEGIJOS KRYPTYS

Vilniaus miesto savižudybių prevencijos 2020–2024 metų strategijos prioritetą yra kompleksinės pagalbos, kuri apima tvarios tarpsektorinės savižudybių prevencijos sistemos, užtikrinančios kokybiškų psichikos sveikatos paslaugų teikimą ketinantiems žudyti ar mėginusiems nusižudyti asmenims bei nusižudžiusių artimiesiems, tęstinumą.

Strategija apima skubios psichologinės pagalbos įvykio vietoje užtikrinimą, kokybiškas psichikos sveikatos paslaugas turintiems suicidinių minčių ar ketinantiems žudyti, mėginusiems nusižudyti asmenims bei nusižudžiusių artimiesiems, specializuotos pagalbos asmenims po bandymo žudyti prieinamumą, „vartininkų“ ir specialistų mokymo programas asmenims, kurie susiduria su savižudybės rizikos asmenimis mokymai, informacijos sklaida apie emocinę ir psichologinę pagalbą, trumpalaikės ir tęstinės psichologinės pagalbos prieinamumas turintiems suicidinių minčių, mėginusiems nusižudyti ar nusižudžiusių asmenų artimiesiems, neigiamų nuostatų į psichikos sveikatos problemas ir psichologinę pagalbą keitimas, prevencinių, intervencinių bei postvencinių tarpinstitucinių atvejo vadybos modelio tobulinimą bei adaptavimą, taip pat kompetencijų stiprinimas ir tarptautinis bendradarbiavimas.

VI SKYRIUS

STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMAS

Vilniaus miesto savižudybių prevencijos 2020–2024 metų strategijos įgyvendinimą koordinuoja Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Sveikatos apsaugos skyrius. Įgyvendinant strategiją dalyvauja visos Vilniaus miesto savivaldybei pavaldžios sveikatos priežiūros įstaigos, nevyriausybinės ir kitos organizacijos.

Vilniaus miesto savižudybių prevencijos 2020–2024 metų strategija įgyvendinama iš Vilniaus miesto savivaldybės biudžeto lėšų, valstybės biudžeto, teritorinių ligonių kasų ir kitų finansavimo šaltinių.

**VILNIAUS MIESTO SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJOS
2020–2024 METŲ STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ
PLANAS 2020 METAMS**

Priemonė	Veikla	Lėšos Eur	Atsakingas vykdytojas	Finansavimo šaltinis	Planuojami rezultatai / vertinimo rodikliai
TIKSLAI: 1. Užtikrinti kompleksinės pagalbos teikimą ir savižudybių prevencijos sistemos veikimą					
1.1. Tobulinti savižudybių prevencijos Vilniaus mieste atvejo vadybos modelį, siekiant toliau stiprinti pagalbos teikimo tęstinumą	1.1.1. Stiprinti savižudybių prevencijos algoritmą, įtraukiant atvejo vadybininkus	-	BĮ Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras		Atnaujintas Vilniaus miesto savivaldybės savižudybių algoritmas, apibrėžiant atvejo vadybininko funkcijas. Sukurtas atvejo vadybininko pareigybės aprašymas; Suorganizuota ne mažiau kaip 5 metodinės konsultacijos-susitikimai atvejo vadybininkams.
	1.1.2. Reguliariai - periodiškai vykdyti atvejo vadybininkų supervizijas, seminarus.	2 880	BĮ Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Vilniaus miesto savivaldybė	Atliktų supervizijų skaičius ir dalyvių skaičius. 12 grupinių supervizijų, bendras dalyvių skaičius 16–20 dalyvių. Supervizijos bus vedamos dviem grupėms, kiekvienai grupei bus vedamos 6 supervizijos, vienoje grupėje 8–10 dalyvių.
	1.1.3. Tobulinti savižudybių rizikos valdymo rodiklių sistemą bei funkcionalumą (Bendradarbiavimo su Vilniaus miesto įstaigomis bei institucijomis, teikiančiomis duomenis, stiprinimas, naujų Vilniaus miesto privačių asmens sveikatos priežiūros įstaigų įtraukimas)	2 220	BĮ Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Vilniaus miesto savivaldybė	Atnaujinta rodiklių rinkimo sistema.
	1.1.4. Savižudybių rizikos valdymo rodiklių rinkimas, analizė.	-	BĮ Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	-	Atlikta Savižudybių rizikos valdymo rodiklių ataskaita ir duomenų analizė. Įstaigų skaičius, kurios nuo metų pradžios pirmą kartą pradėjo teikti rodiklius.
1.2. Sukurti krizių valdymo planą sveikatos priežiūros įstaigose	1.2.1. Sukurti krizių sveikatos priežiūros įstaigose valdymo planą.	8 000	VšĮ Krizių įveikimo centras	Vilniaus miesto savivaldybė	Atlikta poreikių analizė. Sukurtas sveikatos priežiūros įstaigų krizių valdymo planas. Įvykdytų mokymų skaičius.

1.3. Tęsti mokymo programas asmenims, kurie pirmieji susiduria su savižudybės rizikos asmenimis, kurių metu įgytos žinios leistų atpažinti savižudybės rizikos ženklus, įvertinti riziką bei efektyviai į ją reaguoti.	1.3.1. <i>SafeTALK</i> mokymų organizavimas vilniečiams dirbantiems klientų aptarnavimo srityje, privataus ir viešojo sektoriaus personalo vadovams ir specialistams, <i>safeTALK</i> mokymų organizavimas 16 metų ir vyresniems Vilniaus miesto mokiniams. Pastaba: Žinios reguliariai (kas dvejus metus) turi būti atnaujinamos. ASIST mokymų organizavimas asmens sveikatos priežiūros specialistams, teisėsaugos ir valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pareigūnams, Vilniaus arkivyskupijos Caritas.	70 100	BĮ Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Vilniaus miesto savivaldybė	Suorganizuotų mokymų skaičius ir mokymus baigusių dalyvių skaičius. (Apmokytų asmenų skaičius ir suorganizuotų mokymų skaičius. Suorganizuota 14 ASIST mokymų ir 25 <i>safeTALK</i> mokymai Vilniaus miesto tikslinėms grupėms).
TIKSLAI: 2. Sukurti nuoseklią informacijos viešinimo strategiją ir skleisti informaciją apie savižudybių prevenciją Vilniaus miesto gyventojams.					
2.1. Socialinės kampanijos koncepcijos kūrimas.	2.1.1. Sukurti nuoseklią, ne trumpesnę nei 6 mėnesių socialinę kampaniją savižudybių prevencijos temai	10 000	BĮ Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Vilniaus miesto savivaldybė	Socialinių kampanijų skaičius, socialinės kampanijos trukmė (socialinės kampanijos trukmė – ne mažiau kaip 6 mėnesiai). Sukurtas socialinės kampanijos ir jos viešinimo planas.
2.2. Socialinės kampanijos viešinimas	2.2.1. Socialinės kampanijos viešinimo veiksmai per žiniasklaidą: – radiją ir televiziją; – reklaminės kampanijos -viešose miesto erdvėse; – reklamos ekranuose, stenduose, viešojo transporto stotelėse; – socialiniuose tinkluose.	12 000	BĮ Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Vilniaus miesto savivaldybė	Socialinės kampanijos viešinimo ataskaita (sklaidos rodikliai: reklamos, plakatų, laidų, straipsnių skaičius).
	2.2.2. Kontaktų užmezgimas ir palaikymas bendruomenėse (Skleisti informaciją apie mokymus, emocinės ir psichologinės pagalbos galimybes Vilniaus miesto bendruomenės)	-	BĮ Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	-	Bendruomenių, kuriose vyko mokymai, skaičius.

TIKSLAI: 3. Sukurti tvarią sistemą, kuri užtikrintų kokybiškas psichikos sveikatos paslaugas turintiems suicidinių minčių ar ketinantiems žudyti, mėginusiems nusižudyti asmenims bei nusižudžiusiųjų artimiesiems.

3.1. Vilniaus mieste veikiančios psichikos sveikatos paslaugas teikiančios įstaigos ir organizacijos turi užtikrinti, kad krizinėje situacijoje kiekvienas Vilniaus miesto gyventojas galėtų gauti skubią pirminę psichologinę ir (ar) psichiatrinę pagalbą nemokamai ir be išankstinės registracijos.	3.1.1. Suicidinės rizikos įvertinimas.	-	Šeimos gydytojai, dirbantys Vilniaus miesto pirmosios asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančiose įstaigose	Privalomojo sveikatos draudimo fondas (PSDF)	Pacientų, kuriems šeimos gydytojas įvertino suicidinę riziką, dalis (proc.).
3.2. Skubios psichologinės pagalbos įvykio vietoje užtikrinimas. Anoniminės psichologinės pagalbos prieinamumo užtikrinimas	3.2.1. Skubios psichologinės pagalbos įvykio vietoje užtikrinimas	-	VšĮ Greitosios medicinos pagalbos stotis	Vilniaus miesto savivaldybė	Suteiktų paslaugų skaičius, įdarbintų psichologų skaičius.
	3.2.2. Anoniminė psichologinė pagalba.	-	VšĮ Krizių įveikimo centras		Pacientų, turinčių suicidinių minčių, ketinančių žudyti, bei nusižudžiusiųjų artimųjų, kuriems Krizių įveikimo centre suteikta pirminė psichologo konsultacija, skaičius.
	3.2.3. Emocinė parama telefonu ir internetu.	-	VšĮ „Vaikų linija“, „Jaunimo linija“, „Linija doverija“, „Pagalbos moterims linija“, „Sidabrinė linija“, „Vilties linija“		Suteiktų paslaugų (atsilieptų, atsakytų laiškų) skaičius
	3.2.4. Dvasinė pagalba.	-	Vilniaus arkivyskupijos Caritas		Suteiktų dvasinių konsultacijų turintiems suicidinių minčių ar ketinantiems žudyti, bandžiusiems žudyti asmenims ir nusižudžiusiųjų artimiesiems skaičius.
	3.2.5. Psichologinės pagalbos vyresnio amžiaus asmenims namuose teikimas.	2 250	Lietuvos Raudonasis Kryžius, VšĮ Krizių įveikimo centras	Vilniaus miesto savivaldybė	Suteiktų konsultacijų senoliams, turintiems savižudybės riziką skaičius (numatoma 60), suteiktų pirminių konsultacijų specialistams ir savanoriams skaičius (numatoma 60), įvykusių intervizijos grupių ir supervizijų savanoriams (numatoma 5) skaičius. Bandomojo tyrimo atlikta analizė / ataskaita.

3.3. Pagalbos priemonių užtikrinimas asmenims, kurių artimieji demonstruoja suicidinį elgesį, išgyvenantiems artimojo savižudybę.	3.3.1. Individualių bei grupinių konsultacijų teikimas asmenims, kurių artimieji demonstruoja suicidinį elgesį.	-	VšĮ Krizių įveikimo centras		Sukurtų pagalbos grupių asmenims, kurie demonstruoja suicidinį elgesį, skaičius, suteiktų individualių konsultacijų skaičius.
	3.3.2. Organizuoti individualias psichologų konsultacijas vaikams ir suaugusiesiems, išgyvenantiems artimojo savižudybę.	7 000	Asociacija „Artimiems“	Vilniaus miesto savivaldybė	Suteiktų konsultacijų skaičius (numatoma 20 asmenų po 10 konsultacijų).
	3.3.3. Teikti dviejų savitarpio pagalbos grupių Vilniuje konsultacijas.	1 500	Asociacija „Artimiems“	Vilniaus miesto savivaldybė	Suteiktų konsultacijų skaičius (numatoma 12 grupių, 2 vedėjai, 12 supervizijų).
	3.3.4. Pagal poreikį organizuoti renginius/seminarus išgyvenantiems artimojo savižudybę (ši veikla skirta šviesti nusižudžiusiųjų artimųjų bendruomenę, padėti greičiau surasti tinkamą pagalbą)	1 500	Asociacija „Artimiems“	Vilniaus miesto savivaldybė	Suorganizuotas renginys / seminaras.
3.4. Tęsti specializuotų, mokslškai pagrįstų terapijų taikymą, skirtų sumažinti savižudybės riziką.	3.4.1. Specializuota psichologinė ir psichiatrinė pagalba teikiama psichikos sveikatos centruose dirbančių specialistų.(ASSIP)	-	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos, teikiančios pirmines ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugas, VšĮ Centro poliklinika	Privalomojo sveikatos draudimo fondas (PSDF), Vilniaus miesto savivaldybė	Pacientų, turinčių suicidinių minčių, ketinančių žudyti, bei nusižudžiusiųjų artimųjų, kuriems suteikta psichologinė ar psichiatrinė pagalba, skaičius.
TIKSLAI: 4. Stiprinti Savivaldybės institucijų ir įstaigų, įmonių, nevyriausybinių organizacijų ir partnerių kompetencijas savižudybių prevencijos srityje.					
4.1. Tobulinti kompetenciją savižudybių prevencijos srityje ir įgyti žinių ir įgūdžių darbui su aukštos suicidinės rizikos pacientais.	4.1.1. Dalyvavimas kompetencijos tobulinimo renginiuose, stažuotėse, supervizijose.	6 000	BĮ Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Vilniaus miesto savivaldybė	Kompetencijos tobulinimo renginiuose dalyvavusių asmenų skaičius.

	4.1.2. Krizių postvencijos seminaras ir supervizijos.	8 000	VšĮ Krizių įveikimo centras	Vilniaus miesto savivaldybė	Suorganizuotas vienas seminaras krizių postvencijos tema 50–70 asmenų iš Krizių įveikimo centro, policijos, Kalėjų departamento, kariuomenės ir Vilniaus pedagoginės psichologinės tarnybos. Suorganizuotos 6 krizių postvencijos supervizijos 12 asmenų.
	4.1.3. Dialektinės elgesio terapijos (DBT) supervizijos.	1050	VšĮ Vilniaus miesto psichikos sveikatos centras	Vilniaus miesto savivaldybė	Suorganizuotų supervizių skaičius (numatoma 7 supervizijos 10–15 specialistų).
	4.1.4. Mentalizacija grįsto gydymo (MBT) supervizijos.	11 000	VšĮ Vilniaus šeimos psichologijos centras, MB Vilniaus psichoterapijos studija, Vilniaus universiteto Suicidologijos tyrimų centras	Vilniaus miesto savivaldybė	4 MBT seminarai: 2 skirti darbui su suaugusiaisiais, 2 skirti darbui su paaugliais. Seminare dalyvavusių dalyvių skaičius (gali dalyvauti iki 20 žmonių, maksimaliai galėtų būti apmokyta 80) Jei po mokymų liginės finansuotų, pradžioje 8 žmonės galėtų tobulinti savo MBT įgūdžius supervizijose. Pirmiesiems dabartinės supervizių grupės dalyviams tapus MBT practioners, jie galėtų supervizuoti ir daugiau kolegų.
	4.1.5. Vienos dienos tarptautinės konferencijos rengimas.	8 000	Vilniaus universiteto Suicidologijos tyrimų centras bendradarbiaujant su Lietuvos psichologų sąjunga.	Vilniaus miesto savivaldybė ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (?)	Vienos dienos tarptautinė konferencija, kurioje dalyvaus apie 500 psichikos sveikatos specialistų.
	4.1.6. Specializuotų, mokslškai pagrįstų terapijų, skirtų sumažinti savižudybės riziką, diegimas. ASSIP ir CAMS programos.	30 000	Vilniaus universiteto Suicidologijos tyrimų centras bendradarbiaujant su Lietuvos psichologų sąjunga, VšĮ Vilniaus miesto psichikos sveikatos centru, VšĮ Respublikinė Vilniaus psichiatrijos ligoninė	Vilniaus miesto savivaldybė	Vieni CAMS mokymai, 8 ASSIP supervizijos. 50 Vilniaus psichikos sveikatos specialistų apmokyti taikyti CAMS. Suteikta 8 ASSIP supervizių, sertifikuotas 1 naujas ASSIP specialistas.
	4.1.6. Vykdyti mokymus savipagalbos grupių vedantiems	1 500	Asociacija „Artimiems“	Vilniaus miesto savivaldybė	Suorganizuotas seminaras
4.2. Nuolat vertinti savižudybių prevencijos sistemos funkcionavimą.	Vaikų ir suaugusiųjų savižudybių atvejų analizė.	7 000	Vilniaus universiteto Suicidologijos tyrimų centras	Vilniaus miesto savivaldybė	Atlikta vaikų ir suaugusiųjų savižudybių atvejų analizė.
IŠ VISO		190 000			

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus miesto savivaldybė 188710061, Konstitucijos pr. 3, LT-09601, Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL VILNIAUS MIESTO SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJOS 2020–2024 METŲ STRATEGIJOS IR JOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANO 2020 METAMS PATVIRTINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2020-04-16 Nr. 1-464
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Vytautas Mitalas, Mero pavaduotojas
Sertifikatas išduotas	VYTAUTAS MITALAS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2020-04-16 15:25:56 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2020-04-16 15:26:08 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT
Sertifikato galiojimo laikas	2019-05-09 12:19:50 – 2021-05-08 12:19:50
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Vilniaus miesto savivaldybės administracija, i.k.188710061 LT", sertifikatas galioja nuo 2018-12-27 14:17:37 iki 2021-12-26 14:17:37
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	2
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema „Avilys“, versija 3.5.25
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2020-04-16 16:48:30)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2020-04-16 16:48:30 Dokumentų valdymo sistema „Avilys“